

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 *
 Helyben kézhez hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 *
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 *

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 2.

A szerkesztőség kéziratok visszaszolgáltatására
 vagy megőrzésére nem vállal felelősséget.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, január 24.

Tőkevándorlás.

(K. Ó.) A budapesti három legnagyobb pénzügyintézetnél az elmúlt évben a betétállomány 24 millió koronával gyarapodott. Pedig ezek az intézetek betétekért nem fizettek többet, mint 5%-ot. Holott ha szemügyre vesszük az állampapírok és befektetési értékpapírok kamathozadékat, azt látjuk, hogy ezek valamennyien 4%-on felül kamatoznak. Így a 4%-os arany járadék 4-10%-ot, a 4%-os korona-járadék 4-16%-ot, a 4%-os földtehermentesítési kölcsön 4-13%-ot és záloglevelek is átlag 4-5—4-10%-ot.

Keresik és kutatják ennek okát, mely államgazdasági szempontból bizonyára figyelemreméltó. A Németországban tavaly uralkodott pénzdrágaság következtében sok értékpapírunk özönlött vissza Németországból és Ausztriából. A visszaözönlés következtében aranyatlás állott be állami járadékaink piacán. A tőkebirtokosok pedig nem hogy megragadták volna az alkalmat magyar értékpapírok beszerzésére és jövedelmük fokozására, hanem a birtokukban levő állampapírokat is piacra dobták és a pénzüket rábizták a takarékpénztárakra, melyek azokat 3 fél százalékkal kamatoztatták.

Vannak akik ennek a jelenségnek okát a politikai viszonyoknak hajlandók betudni. Erről nem kell sokat beszélnünk, mert azt feltételezni, hogy az állam nem fizetné meg adósságának

kamatait, el sem képzelhető. Más a kormány hitele és más a magyar állam hitele. A kormány hitelképességében lehet meg nem bízni, a magyar állam hitelképessége pedig ez ideig rendületlen. Németország sem azért dobta piacra a magyar járadékokat, mert bizalmatlansággal viseltetett volna a magyar állam hitelképessége és gazdasági fejlődése iránt, hanem egyszerűen azért, mert a pénzdrágulás folytán a tőke otthon nagyobb jövedelmezőségre tehetett szert.

Tehát másban kell keresnünk annak okát, hogy a tőkebirtokosok nem vásárolnak állami értéket. Megtalálják abban, hogy nálunk éppen nincs arról gondoskodva, hogy intézményszerűen biztosítsuk az állami értékek belföldi forgalmát. Pedig tudva van, hogy az állami értékeknek a belföldön való elhelyezése biztosítja az állam pénzügyi függetlenségét és lehetővé teszi számára adósságcímleteinek olcsóbb kamatoztatását. Tőkebirtokosainkat nevelni kell állami papírok vásárlására és azok megtartására. Hány esztendeje van annak, hogy elkészült az a törvényjavaslat, a melynek elfogadása a belföldi és külföldi biztosító intézeteket és az árvapénztárakat arra szorítaná, hogy tőkéiket bizonyos mennyiségben állampapírokba fektessék.

Óriási tőkéről van itt szó, melyek az állam pénzügyének megszilárdulásához hozzájárulnának, anélkül, hogy a tőkebirtokosok jövedelemcsökkenést szenvednének. Az állampapíroknak belföldön való elhelyezésének ez az intézmény-

szerű biztosítása bizonyára felkeltene a tőkebirtokosok figyelmét, ha más szempontból nem, hát azért, mert a belföldi elhelyezés az állandó piac jellegével bírván, a járadékok árfolyama megszilárdulna.

Azzal pedig ne hozakodjanak elő, hogy a magántőke nálunk oly csekély, hogy annak felhasználásával nem sokat lendíthetnénk állami értékeink belföldi elhelyezésén. Egy statisztika szerint 1903. év végén pénzügyintézeteink és takarékpénztáraink alap és tartaléktőkékben és betétekben 3584-47 millió koronát kezeltek. Hát bizony ez oly összeg, mely államfinansziánk ügyén sokat lendítene. Ebből a rendelkezésünkre álló tőkeösszegeből pedig csupán 181-85 millió korona volt állami címletekbe fektetve. Az aranyban kamatozó 4 %-os aranyjáradék, mint kitűnő befektetési papír, 70 %-a a külföldön és csak 30 százaléka van a vámbelföldön elhelyezve, nagyjából természetesen Ausztriában.

Ezek jellemző számadatok. Ezen a helyzeten változtatni kell. A javulást azonban első sorban attól várjuk, hogy törvényes intézkedések biztosítsák az államcímletek belföldi elhelyezését. Akkor nem fog előállni az az anomália, hogy államcímleteinkből kénytelenek vagyunk mintegy 70%-ot a külföldön elhelyezni. Rendelkezésünkre áll oly tőke, mely a külföldön elhelyezett államcímletek 80—90%-át felszivhatná. Mekkora jelentősége lenne ennek az állami pénzügyek függetlensége és önállósága szempontjából.

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A lányom.

Irta: Francois Coppee.

Volt egyszer egy király és egy királyné. Akkoriban éltek, amikor a királyok mindig kezükben a kormánypálczával és fejükön a koronájukkal jelentek meg és a királynék, mint a parasztasszonyok, lent fontak, azzal a különbséggel, hogy a rokka kerek elefántcsontból készült, ritka faragványokkal felékesítve.

Élt tehát egy király és egy királyné, akik jók voltak, jobbak, mint a legjobb házikenyér, vagy mint a legkitünőbb sütemény. Békességben uralkodtak egy boldog nép felett. A király a férfiak között a legigazságosabb volt, a királyné pedig az asszonyok között a legirgalmasabb szívű. És ezért az alattvalók szeretettel és tisztelettel vették őket körül.

Ha a fejedelmi pár kilovagolt, hogy fázánvadászatra induljanak, lelkes kiáltásokkal köszöntötték őket a jó emberek; a férfiak a levegőbe

hajították a sapkájukat és az asszonyok a hüvelyk és mutatóujjuk közé vették szoknyájuk ránczát és mindkét oldalon magasra emelték, hogy szép pukkedlüt csinálhassanak.

Az ég végre meghallgatta a királyi pár hő imádságát és fiugyermekeket ajándékozott nekik, gyönyörű, erős gyermekeket.

De a legteljesebb boldogság sem örökkévaló, még a mesékben sem.

A király ugyanis fogadalmat tett, hogy a keresztes háborúba indul, ha fia születik. A háborúban egy nazarénus damaszki pengéje átjárta szívéét és meghalt.

Amikor a királyné értesült a gyász hírről, szemét vörösré sirta, felvette — pedig fiatal és szép volt, mint az égő nap — a fekete özvegyi fátyolt, hogy azt soha többé le ne tegye. Királynő lett belőle, bölcs tanácsosok vették körül, akik segítségére voltak az uralkodásban. De ő most kizárólag a fia nevelésével foglalkozott.

A gondos anyai felügyelet mellett a kis

fiúhoz nagy reményeket fűztek, aki majdan mint IV. Bauduin kerül a trónra, akit kedvese, szeretetreméltósága miatt »szép« jelzővel illették és az első pillanattól kezdve azt hitték, hogy tőkéletes herceg lesz belőle. Tíz éves korában már tudott uszni, lovagolni, fegyvert forgatni. Az öreg pap, akire az a magasztos feladat várt, hogy az ifjú herceget a latin nyelv rejtelseibe bevezesse, elámult a herceg ur kitűnő felfogásán. Bátor volt, de nem erőszakos; a gögőt nem ismerte. Lelke tisztán maradt, mint a kis gyermeké és esténként, ha édesanyjával a királyi palota kápolnájában imádkozott, könygülemlétt az anyja szemébe, ha látta a herceg áhitatos arczkifejezését.

Kicsiny korában karácsony táján a kis Bauduin kitette apró cipellőjét az ajtó elé és ha másnap a legszebb ajándékokat találta benne, nem kételkedett — akár a többi gyermek — abban, hogy ezeket a szép ajándékokat Jézus személyesen hozta el.

Egyedül az anyja hitte, hogy fel kell világosítani erről a fiát, hogy korán hozzászokjék

LEBOVITS és WEISZ angol divat férfiszabó cég

szives tudomására adja nagyrabecsült vevőinek és a nagyérdemű közönségnek, hogy az őszi idényre a legújabb és legdivatosabb angol, skót és Homespon, valamint angol double mellénykülönlegességgel megérkező szívesen szolgál, a legjobb kiszolgálásról pedig a cég eddigi jó hírneve is kezeskedik. — A m. t. vevőink és a t. közönség további pártfogását tisztelettel kéri

Lebovits és Weisz angol divat férfiszabó cég NAGYVÁRAD, Fő-utca, zárdá-épület. — Városi és vidéki telefon sz. 151.

Ausztria animozitása és a külföldi piacok pénzügyi változásai nem okoznának gondot állami pénzügyeink vezetőinek.

Gazdasági önállóságunkat is csak úgy vivhatjuk ki, ha nem vagyunk milliárdokkal adósai a külföldnek.

Szerbia méltósága.

Szerbia olyan erélyesen hangoztatta az ő méltóságát, hogy a magyar földmivelésügyi miniszter elzárta a szerb állatkivitel előtt a magyar határt. Imponáló volna a fellépés, ha nem lehetne mögötte valami mást sejtteni. Szerbiába nem cél nélkül kötött bele Goluovszki, ha oka nem is volt reá. A magyar szerbek u. i. egyértelműleg a koalíció mellett foglaltak állást. Most tehát éppen czélszerű dolog Szerbiában magyarelles tüntetések provokálni, hadd legyenek azok visszahatással Magyarországra s vonják el a magyar nemzeti követelések támogatói közül a szerbeket. Kérdés, lesz-e a szerbeknek annyi belátásuk a független magyarság nyílt állásfoglalása után, melyben Szerbiának adtak igazat — hogy az egész hecczet a tehetetlen bécsi politika meg magyar tartozékainak tudják be?

Mai távirataink a következők:

Berlinből jelentik: *Stojanovics* szerb miniszterelnök kijelentette, hogy az elrendelt határozott szerződéshez képest, melyre azzal fog felelni, hogy a magyar és osztrák árukra nézve elrendeli a szerbiai határozatot. *Belgrádban* a kedv harcias, a kereskedők szombaton tartandó gyűlésükön a kormányt további ellenállásra biztatják. Az országban egyéb magyar és osztrák ellenes tüntetést várnak.

Szófiából jelentik: A bolgár kiviteli kereskedők panaszkodnak a miniszternek, mely szerint a magyar és osztrák hatóságok mindenképpen megnehezíteni és lehetetlenné tenni igyekeznek kereskedelmüket.

A politikai válság.

A király Budapesten.

Sok szóbeszéd tárgyát képezi a király lejövetele Budapestre. Bécsi levelezőnk jelenti, hogy ez a lejövetel már végleg elhatározott dolog és már az utazás idejében is megállapodtak. A király február hó második hetében, valószínűleg kedden, február 6-án jön Budapestre, és legalább négy héig Budapesten marad. Ez a lejövetel mindenképpen meglesz. Ha tudniillik az elhatározás a béke javára dől el, akkor ő felsége Budapesten fogadja a többséget vezérlő politikusokat, megalakítja a kabinetet és ott marad az országgyűlés megnyitása után is egy hétig.

A király tartózkodása alatt lesz nyolcz királyi ebéd és egy bál az udvarnál. Ugyanígy lesz, ha nem lesz béke. A király akkor azért lesz itt, hogy az ő ittléte enyhítse az abszolutisztikus intézkedését és a kormány munkáját könnyítse.

Arról is beszélnek, hogy a király budapesti tartózkodása alatt egy külföldi uralkodó fog fogadni, de hogy ki, melyik uralkodó legyen az, arról a krónika még nem tud.

Fejérváry Bécsben.

Bécsi tudósítónk jelenti telefonon: Fejérváry a mai délelőttől a magyar házban töltötte. Ott fogadta Pitreich hadügyminiszter látogatását. Ezután folyó ügyeket intézett el. Déli fél egy óráig még nem kapott újabb meghívást a királyhoz. A miniszterelnök a király rendelkezésére még holnap is Bécsben marad.

Rudnay marad.

A belügyminiszter tudvalevőleg azt akarta, hogy *Rudnay* Béla főkapitány az országos kaszinóból lépjen ki, mielőtt a kizárásra vonatkozó indítványt tárgyalják. Rudnay azonban kijelentette, hogy nem lép ki s inkább beadta

lemondását. Ebben a dologban tárgyalásokat folytattak a miniszterelnökségen s a kaszinóban is. A kormány azonban nem akarta Rudnayt elejteni, mert alig lepott volna helyére olyan alkalmas embert, amilyennek Rudnay mutatkozott.

Most a miniszterelnök, valamint a belügyminiszter a főkapitányt megnyugtatták a miniszterelnökségnél a január 7-én törtétekről, valamint a kaszió választmánya előtt elmondottakat illetőleg, mire Rudnay lemondását visszavonta.

Körözés és installáció.

Raisz Ernő miskolczi főmérnök, a miskolczi államépítészeti hivatal vezetője a közlebről lefolyt installációra tekintettel ez év január elsejéve szabadtságot kért s Olaszországba utazott. Elérkezvén az installáció, a főispán minden áron elő akarta keríteni, miután természetesen tagja a törvényhatósági bizottságnak hivatalból. A főmérnök ellen vad hajsza indult meg, a melynek élére maga a kereskedelmi miniszter állt. Táviratilag értesítette az államépítészeti hivatalt, hogy sürgönyileg rendelje be szolgálattételre Raisz főmérnököt. A hivatal a családtagokhoz, majd a miskolczi rendőrséghez fordult. A rendőrség megállapította, hogy Raisz Itáliában van, de hogy hol, nem sikerült kinyomozni. A miniszternek ilyen értelemben tett jelentést a polízia. Ám a miniszter ezzel nem érte be. A táviróhivatal főnökéhez fordult s azzal együtt átvizsgálta a Miskolcra érkezett táviratokat, amelyekből aztán végre megállapította, hogy Raisz Ernőné címére Raguzából érkezett távirat. Mire aztán Raiszt Dalmáciából haza sürgönyözték.

Czáfolat.

A Magyar Távirati Iroda megbízható forrásból értesül, hogy a József főherceg udvartartásának legnagyobbításáról szóló és a leendő

a királyi nagylelkűséghez és a keresztényi irgalmassághoz.

— Drága fiam — szólott a fiához karácsony előestéjén, amikor a hatéves lett a »szent estén«, — drága fiam, a hercegek és a királyok, amennyiben feladatukat helyesen töltik be, Isten kiválasztottjai a földön. Bizonyára a kis Jézus lesz, aki ezen a szent estén ajándékokat és emléket ajándékoz a gyermekeknek; de azt is kívánja, hogy a holnapi ünnepnapra te még nagyobb örömet és kellemesebb meglepetést szerezzél neki.

Az éjféle mise után könnyű vacsorát fogyasztottak el, a királynő prémes bundát adott a fiára, arannyal telt zacskót nyomott a kezébe és egyetlen lámpát vivő szolgáló kíséretében — a királynő és a herceg — kiléptek a palotából és elindultak a sötét, kanyargós utcák során oda, ahol a legszegényebb emberek laktak.

Mindenütt nyomasztó, halotti csend. A csukott ablaktáblák sötéten merednek az utcára és a szokásos karácsonyi énekek sem hangzanak.

E szomorú városrészben a királynő parancsot adott a szolgálóknak, hogy bizonyos lakásokon kopogtasson be, ahol a legnagyobb nyomorban élő családok laknak.

Vonakodtak ajtót nyitni. Végre megjelent valaki, s amikor a királynőt felismerte, udvariasan és alázatosan hajlongott.

A királynő belépett az alacsony szobába és felhívta a fia figyelmét a hideg kályhára, néhány rongyos cipőre, amelybe — akármilyen szegény a szülő — mégis talál valami ajándékozni valót.

A fiatal herceg igen jószívű volt. Az első

látogatáson megértette, hogy mit kíván tőle az anyja. Nyomban kivett néhány aranyat a zaccokól, amelyet anyjától kapott és elhelyezte ezekben a rongyos kis cipőkben.

Már néhány év óta, amióta a kis Bauduin édesanyjával ezekre az éjjeli kirándulásokra ment, tudta, honnan erednek azok a karácsonyi ajándékok, amelyeket a »Jézuska« hozott.

Tizedik évében volt és karácsony estéjén a lakoma után, mint az előző években, elindult anyjával a szegényekhez, hogy alamizsnában részesítse őket.

Az éjszaka különösen sötét volt, az égen, nem ragyogott csillag, a hó lassan, de folytonosan hullott alá és a sűrű pelyhek vastag, fehér szőnyeggel fedték be a földet.

Fagyos lábbal, prémes bundájukba burkolva, a lámpát vivő szolgálóval azért ép oly lelkiismeretesen haladt a jó királynő és derék fia könyörületes utjára. Felkeresték a szűkös lakásokba, ahol a rozoga konyhaszekrényen elhelyezett rozskenyérből és a gerendáról lelógó hagymagombolyagból állott a holnapi ünnepi eledelük. Mindenütt kis cipőket láttak a szülők szegényes ajándékával. Természetesen a fiatal herceg megint néhány aranyat helyezett el bennük.

Miután szent kötelességüket már teljesítették, visszatértek a palotába amikor a lámpafény mellett borzalmas leletre akadtak.

Félig elhagyott, ócska házikó előtt a földön, fejét a nehéz ajtóra támasztva, meztelen lábszárakkal és rongyos ruhában feküdt egy gyermek. Olyan idős lehetett, mint a herceg és mélyen aludt. Elhagyott, szerencsétlen árva

fiu lehetett, család és támasz nélkül, valami csavargó, aki az országúton az utazókra les és könyörögve nyújtja kezét alamizsnáért.

Valószínűleg éjjel jött a városba és csak ezt a menhelyet találta, amely a hóvihár ellen nem, de a nedves és csipős hideg ellen megvédte. Az éhségtől és fáradtságtól elcsigázva végre itt dőlt le álomra, amelyből talán nem lesz többé ébredése.

A királynő és a fia közeledett az alvóhoz és meghatottan állottak meg mellette.

Gyönyörű fiu volt, bár a szenvedés lesóványította. Arca halovány volt. Még ez a mozdulatlan test is gyönyörű látványt nyújtott. Szempillái vörösek voltak és arról tanuskodtak, hogy nem rég rogyott össze és előbb keservesen zokoghatott. De a legborzalmasabb volt kicsiny, sovány, meztelen, hidegtől megfagyott lábszára!

A fiatal herceg hirtelen — az alvó gyermek közelében — egy lábnyomot fedezett fel, melyre felhívta az anyja figyelmét. Talán a vihar elől menekült ide ez a kis csavargó; de ha az országutról jött, akkor a hóban több lábnyomot kellene felfedezni. Így azonban különös dolog, hogy a hóban egyetlen lábnyom látható.

Mit jelentsen ez?

A kis Bauduin megragadta anyja kezét és mélyen meghatva így szólott:

— Anyus, mindent értek . . . Az alvás előtt eszébe jutott a kicsinek, hogy karácsony estéje van. Nem tehetette még azt sem, amit a legszegényebb viskóban láttunk, hogy a cipőjét kitegye az ajtó elé, hiszen nincs otthona sem cipője. De mégis bizott, a legnagyobb

főudvarmester megnevezése mellett terjesztett hírek minden alapot nélkülöznek.

Krassómege enged.

Lugos, jan. 24. Krassó-Szörénymegye törvényhatósági bizottsága ma tartott közgyűlésén kimondta, hogy a passzív rezisztenciát kimondó határozatát, amelyet a belügyminiszter már kétszer megsemmisített, engedve a miniszteri rendeletnek, megváltoztatja. Az önkéntes adókat beszolgáltatja, de a kormányt törvénytelennek tartja és neki bizalmatlanságot szavaz. A főispán a közgyűlést megnyitó beszédében kijelentette, hogy hazafias kötelességének tartja, hogy a mostani nehéz viszonyok között megmaradjon állásában és a megyét megmentse azoktól a bonyodalmaktól, amelyeket más megyék elszenvednek.

NAPROL-NAPRA.

Az orosz forradalom árvái.

Többször esett már szó a katolikus sajtó hasábjain arról az ugynevezett *segélyakcióról*, amelyet a magyarországi zsidók indítottak kiüldözött orosz hitsorsosaik érdekében. És éppen nem rokonszenvesen emlékeztek meg róla. Nem ugyan, mintha a nyomorultak, üldözöttek, szegény sorsra jutottak üldözése magában véve nem volna érdemes, sőt dicsérendő dolog. Hiszen éppen a kereszténység tanítja leghatásosabban, mint az irgalmasság cseleketét. Kérdeni kell azonban mindenkinek előtt, vajjon *igazán szegények-e* ezek a menekültek s vajjon *méltók-e* arra, hogy idegen pénzen segítsék őket. Miután pedig jelen esetben mindkét kérdésre határozottan *nemmel* kell felelni, így hát adott körülmények között a felebaráti szeretetnek, az irgalmasságnak jogcíme nincs.

Nincs az előrebocsátottak után azért, mert a kiüldözött muszka zsidók veszedelmes forradalmárok, akik éppen nem nyomorogtak otthon, hanem vigan nyuzták a népet s bomba-

nyomorában is, az isteni gondviselésben és cipője helyett a lába nyomát helyezte el a hóban és azt hiszi, hogy reggelre ott találja Jézuska ajándékát, meglepetését.

— Ez a meglepetés nagyszerű lesz!

A királynő, aki szent volt, karjára vette az elhagyottat s hermelin-köppönyegébe burkolta.

Másnap reggel a királyi palotában ébredt fel, melynek fala selyemmel volt kibélelve és nagy, diszes faragott ágyban feküdt. Az ágya mellett állott egy szép fiú, bársonyruhában és aranylánczsal a nyakában, aki jóságosan mosolygott rája.

— Te vagy a Kriszkindli? — kérdezte a szegény árva gyermek, a nagy tényességtől káprázó szemmel.

— Nem, nem én vagyok — felelte Bauduin herceg, s a gyermeket gyengéden átkarolta. — De ma éjjel Jézuska meglátta a hóban a lábnyomodat és felszólított arra, hogy gondot viseljek rád és szeresselek.

Az utca gyermekéből apród lett, azután a herceg kedvelt lovászmestere; később amikor Bauduin a trónra került és háboruba ment, királyi parancsolója mellett dicsőséget és hírnevet szerzett magának. A király a harcztéren lovaggá ütötte, nagy földeket ajándékozott neki és ezért az ur és a szolgáló jók voltak a szegény emberekhez és oly bőkezűen adakoztak, — az egyik az országának a másik a munkásainak — hogy amíg a két férfi élt, nem akadt az országban meztelű ember.

vetésre oktattak a hatalom ellen, amely kisdéd játékaikra kegyetlenül rápirított — ezért kergették ki őket. Maguk a magyarországi zsidó ujságok bizonyítják ezt az állításunkat, amelyek nagy hozsánnával hivatgatták, üdvözölték őket már a maguk okozta üldözések kezdetén, mint a forradalmi szelíem beplántálói, akiknek beözönlése egészséges vérkeresztezést hoz magával. Amire persze azt kell mondanunk, hogy: no köszönjük szépen.

A katolikus sajtó tehát elítélte az orosz zsidókat segélyező akciót. Mi is elítéljük. Mert hiszen, ha még csak anyagi támogatásról, pénzbeli segélyezésről volna szó. Még akkor, majdnem azt mondanók, hogy hagyják. Hiszen, igaz, hogy temérdek hazai célra is lehetne és kellene az a segély, de hát ott üsse a kő. Itt azonban most nemcsak erről van szó. Hanem az orosz zsidóbevéándorlás egy minősített esetéről, a betelepítésről, becsempészésről. Arról, hogy a zsidó felekezeti lap, az *Egyenlőség* irányítása és statisztikai kimutatása szerint egymásután helyezik el Magyarországon, egyelőre csak papirosan az orosz zavargásokban elpusztult zsidó családok árváit.

Szó sincs róla, az árvák száralomra méltó teremtesek. Könyörtületre, fölsegegyezésre érdemesek. Ha őket látják el anyagi istápolással, az ellen senkinek sem lehet kifogása. Nem kívánjuk ezzel szembe helyezni azt a jerichói lármát, amelyet a zsidók szoktak csapni valahányszor a péterfillérekről esik szó. De már az ellen minden felebaráti szeretet és könyörtületesség mellett is tiltakoznunk kell, hogy mi a forradalmi szellemet hazánkba mesterségesen átplántáljuk és a forradalmi csemetéket árvaságuk czimén hozzánk mesterségesen betelepítsük.

Elég belopózás, besurranás történik a hátrászálon amugy is, minek még triumfussal is szaporítani a beözönlést a nyilvánosság előtt. De már ebből nem kérünk!

Ha a zsidó sajtó handabandázik a székesfejérvári intronizációs beszéd elferdítésével, amely a kivándorló, pusztuló magyarsággal foglalkozik, akkor legyen benne annyi publica nonestas is, hogy a zsidó bevéándorlásnak árvák becsempészése formájában ne szegődjék ágensévé. Árvából lesz jó katona, mondja a nóta. De bizony az ilyen árvákból legfőlebb *katonaszökevények* lesznek, mint a felvidéki példák mutatják. Elég árva a szegény magyar nemzet. Örül, ha maga-magát istápolhatja!

(h.)

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Február 18. Kath. szabad liceumi matiné a főgimnáziumban d. e. 11 órakor.

Márczius 8. Kath. szabad liceum böjti estélye a főgimnáziumban este 6 órakor.

Márczius 22. Kath. szabad liceum böjti estélye a főgimnáziumban este 6 órakor.

Április 5. Kath. szabad liceum böjti estélye főgimnáziumban este 6 órakor.

Május 5. Kath. szabad liceum estélye a főgimnáziumban este 6 órakor.

Junius 27. Szent László ünnepély.

Tisztelettel kérjük vidéki elfizeőtöinket **hogy ugy hátralekban levő, valamint a jelen negyedre szóló előfizetéseiket mielőbb beküldeni sziveskedjenek**, hogy a lap szétküldésében fennakadás ne történjék.

Püspökünk nevenapja.

Kegyelmes főpásztorunk *Szemrecsányi Pál* dr egyházmegyénknek apostoli ére-nyekben oly kiváló püspöke, ezuttal ltalia kék ege, enyhe éghajlata alatt a tengerparton üli nevenapját, hol enyhülést keres betegségében, melylyel a gondviselő Isten kifürkészhetetlen végzése őt meglátogatta.

Bár távol van tőlünk hosszú hónapok óta, lelke, gondolata itt van közöttünk, melegen érdeklődik egyházmegyénk, városunk minden ügye iránt s bőkezűségének áldásait hálásan érzi egyházmegyénk minden intézménye. Egy esztendő alatt *háromszázezer (300,000) koronát* áldozott egyházi és iskolai célokra.

Örömmel értesülünk, hogy az enyhe éghajlat alatt való tartózkodás jót tesz beteg püspökünknek s alapos a reményünk, hogy mikor beköszönt a tavasz, s nálunk is megenyhül az idő, szervezeteiben megerősödve tér vissza hozzánk főpásztorunk, ki apostoli buzgalmával, szívének melegségével, közvetlenségével, magyaros nyíltságával és áldozatkészségével meghódította egyházmegyéjének minden tagját, sőt az egész társadalmat, bátran mondhatjuk, minden különbség nélkül.

Mindenkor szeretettel gondolnak reá papjai, hivei, tisztelői és pártfogói, ma, az ő névünnepe különösen felé száll, oda a messze távolba szívünk dobbanása, elménk gondolata, egyesülünk ma mindannyian buzgó imádságban, kérve a gondviselő Istent, hogy állítsa vissza mielőbb teljes egészségét, hozza vissza kö-zénk, folytassa itt áldásos működését, legyen még sokáig szerető atyja, gondos főpásztor a egyházmegyénknek az egyház a haza és a társadalom javára.

* A hercegprimás nagybeteg.

Vasary Kolos, Magyarország hercegprimása, szombat óta nagybetegen fekszik budavári palotájában. Tegnap annyira rosszabbodott állapota, hogy dr *Kohl* Medárd püspök föladata rá az utolsó kenetet. Éjjel ugyan jobban lett valamivel, a katasztrófa azonban mégis minden pillanatban bekövezhetik. Így a főváros tegnap déli hírei. — Az estilapok értesülése szerint azonban, mint éjszakai telefontudósításunk jelenti, a bibornok hercegprimás állapota aggasztó ugyan, de mégsem reménytelen, mint hiresztették. Szentgyörgyi *Jordán* Ferencz dr a főpap háziórvosa gondosan ápolja féltve őrzött betegét, kinek fölgyógyulásáért a magyar katolicizmus most buzgón imádkozik.

* Bizottsági ülések a városházán.

Ma és holnap két bizottság tart ülést a városházán. A vízvezetési bizottság ma, csütörtökön, január 25-én délután 4 órakor tanácskozik a városi vízműtelep üzemének villamos erőre leendő átvitele tárgyában. — A másik ülés holnap, pénteken délután 3 órakor lesz. A villamos mű személyzetének véglegesítése tárgyában kiküldött albizottság ül össze a szerződés feltételeinek megállapítása céljából.

* Borfogyasztási adó megváltása.

Tegnap fejezték be Nagyvárad városánál a magánborfogyasztókkal a togyasztási adó tárgyalásokat, amely három napig tartott a város ház kis tanácstermében. A tárgyalásokat *Lukács*

Ödön adóügyi tanácsnok vezette. Mindhárom nap tömegesen jelentkeztek a polgárok s a bizottság méltányosan, de igazságosan állapította meg a fizetési tételeket. Összesen a három napon 521 polgár váltotta meg a boritaladót, 12000 korona összegben.

* **A megyei árvaszéki elnök betegsége.** *Hranyiczky* Károly megyei árvaszéki elnök, ki súlyos betegségben feküdt Budapesten, mint örömmel értesülünk, most betegsége megszűnt ugyan, azonban nagyfokú gyöngékedése miatt még huzamosabb ideig fog Budapesten tartózkodni, mely idő alatt helyettesei fogják vezetni az árvaszéki ügyeket.

* **A katonai felülvizsgálás.** *Bihar* honvédelmi miniszter abban a reményben, hogy az 1905. és 1906. évi ujonczjuttalékokat ez év folyamán az országgyűlés megfogja szavazni, a folyó évben a magyar szent korona országainak területén működő hivatott állandó vegyes felülvizsgáló bizottságoknak szervezése és összeállítása s a felülvizsgálatok foganatosítása tárgyában körrendeletet intézett az összes törvényhatósági joggal felruházott városokhoz. Nyomatékosan megjegyzi a miniszter, hogy a míg az ujonczjuttalékok meg nem szavaztatnak, a felülvizsgáló bizottságok elé magyar honosági állításkötelesek nem vezethetők s e körrendeletnek az állításköteleseknek felülvizgálatra vezetésére vonatkozó rendelkezései csakis az ujonczjuttalékok megszavazása esetére lépnek hatályba. A Nagyváradon szervezett állandó vegyes felülvizsgáló bizottság a rendes értelmében február 17-én, márczius 27-én, április 24-én, május 29-én, június 26-án, július 24-én, aug. 28-án, október 16-án és 29-én, november 27., december 18-án és szükség esetén a következő hétköznapiokon fog működni s mivel a főispáni szék üresedésben van, helyettes polgári elnököt nevezett ki a honvédelmi miniszter *Rimler* Károly polgármester személyében.

* **Hivatalos lapból.** Az igazságügyminiszter dr. *Köves* Mihály nagyváradai törvényszéki joggyakornokot a tenkei járásbíróshoz aljegyzővé, *Puskás* István tenkei járásbíróshoz aljegyzőt az ugyanottani járásbíróshoz mellett alkalmazott ügyészéi megbizottnak állandó helyettesül rendelte ki. — A pénzügyminisztérium ideiglenes vezetésével megbizott miniszterelnök *Dudinszky* Miklós nagyváradai lakost a nagybecskereki kir. adóhivatalhoz adótisztte nevezte ki végleges minőségben.

* **Pál fordulása.** A gazdáknak feles számmal vannak kiválasztott napjaik, amikhez különféle jóslatokat fűznek. Alig mulott el Vincze napja, itt van a mai, Pál fordulása. A régi emberek után maradt fenn a közmondás, hogy ha ma köd lesz, az év folyamán hullani fognak az emberek a különféle betegségekben; nagy pusztulás lesz az emberek között. Ma már kevesen hisznek ennek a jóslásnak, — különben nem is volt ködös az idő.

* **Uj telep a gázgyár mögött.** Évekkel ezelőtt már megindult a mozgalom, hogy a gázgyár és a régi járványkórház közötti területet, amelyet jelenleg szántóföldnek használnak, házhelyekül parcellázzák s ezáltal a városi pénztárra jobban értékesítik. A terület bérléte most lejárt s *Komlóssy* József gazd. tanácsnok akként intézkedett, hogy a szántóföldet ideiglenesen adta ki, hogy bármikor, ha a parcellázás

komoly stádiumba jutna, a város rendelkezésére álljon a terület. Ennek a helynek a beépítése kívánatos is, mert semmiféle nagyobb közgazdasági kiadásokkal nem jár, a vízvezeték, villanyvilágítás, csatornázás és kövezés már úgy is meg van az utvonalon, melyen már számos villa épült.

* **Előkészületek a sorozásra.** A véd-erő törvényre vonatkozó utasítás I R. 30. § értelmében ezennel közhírré teszem, hogy a legközelebbi ujonczozásához szerkesztett összeírási lajstromok a mai alólírott naptól számítandó nyolcz egymást követő napon át hivatali helyiségemben (Városi székház II. emelet 32 sz.) közszemlére kitétetnek s ezen idő alatt bárki által megtekinthető és a netáni kihagyás, téves bejegyzés — vagy a szolgálati kötelezettség tekintetében megengedett valamely kedvezmény iránti folyamodványok ellen támasztandó kifogások vagy észrevételek elfogadhatnak. Nagyvárad 1906 január hó 25. *Darvassy* Lajos, tanácsnok.

* **Esküvő.** *Kiss* Kálmán a belényesi takerékpénztár könyvelője tegnapelőtt délután esküdtök örök hűséget bájos menyasszonyának *Boglucz* István belényesi jegyző leányának, Gabriellának. A róm. kath. templomban végebe ment díszes esküvőn, melynek szertartását *Gahér* Mihály segédlelkész végezte, a város egész előkelő társadalmá résztvett.

* **Uj közjegyzők.** Biharvármegye árvaszékét most értesítette a debreczeni királyi közjegyzői kamara, hogy az *Örley* György dr. élesdi közjegyző áthelyezése folytán megüresedett közjegyzői állást *Nagy* Béla dr. helyettes közjegyzővel töltötte be, a nagyváradai üresedésben levő közjegyzői állás helyettesítésével pedig *Csányi* Andor szalontai közjegyző lett ideiglenesen megbizva. Az értesítésben közölve van az új közjegyzők hivatalos pecsétje és név aláírása is.

* **Halálozás.** Részvétellel értesülünk, hogy *Papp* József hódásági járásbíró neje szül. *Juhász* Erzsike váratlanul elhunyt. Az ifju asszony halála Nagyváradon is széles körben kelt részvétet, amennyiben férjével együtt városunkból származtak el s nagyszámmal vannak itt rokonai. Temetése tegnapelőtt nagy részvét mellett ment végbe.

* **Benne vagyunk a télben.** A tél erősen befogott, mintha Szibéria klímája költözött volna át hozzánk. Tegnap az erős északi szél ugyan alább hagyott, de a napfényes idő dacára keményen fagyott, még a napos oldalon is. A Körörszön megindult a jégzálás s ha pár napig így tart, jégpánczél borítja a folyó medrét. Míg a szegény ember alig győzi fűtéssel ellensúlyozni a hirtelen beállott hideget, a korcsolyázóknak meg van az örömük. A Városliget tavát olyan jég borítja, mint a tükör s tegnap már benépesült a pompás jégpálya. Különösen a fiatalság igyekszik kivenni részét a testedző sportból, mert ki tudja meddig tart ez a szibériai állapot, mikor töri meg a kemény jeget egy déli légáramlat, amikor azután szegreakaszthatják a vasat — amig tagy

* **A tultömött libák.** A budapesti vásárcsarnok igazgatója rendeletet adott ki a libák tultömése ellen, mert az eladásra szánt libákat az utóbbi időben annyira megtömtek szemes kukoricával, hogy a lud száján hullott ki a kukorica. Minden hasonlat sántít ugyan, de mégis eszünkbe jutnak a nemzetközi demagógok, a józan magyar nép és a piacra vitt utópisztikus elvek. Jó megnézni, mennyit nyom a *liba*, mennyit a *kukorica*.

* **Felsült tolvaj.** Szerkesztőségek fiókjában készen tartott állandó czim. Olyanok részére tartogatjuk, akik aranyakért törnek be s kihuzott orzáltsorjegyet találnak. Akik a bankár irodájába igyekeznek s az éjszaka sötétjében Bukovay Absentin lakosztályába tévednek. Szóval akik sokat akarnak lopni és semmit sem emelnek el.

Még legbiztosabbra utaztak a vasnti tolvajok. Nem hiába *utaztak* azok. Az uti börtöndökből rendszeren akadt valami, a miért érdemes volt díjtalan elhordárnak felcsapni. Ez biztos üzlet volt.

Volt a régi jó időkben. Ma már a vasnti tolvajoknak sincs szerencséjük.

A napokban egy jó külsejű, elegáns ur utazott Olaszország felé. Kicsiny, de súlyos kézitáskáját maga emelte be a kocsiba s helyezte el igen gondosan, éppen a saját feje fölött, hogy jó helyen legyen. Uri társaságba szállott s így észre sem vette, hogy az előkelő urak közül a legelőkelőbbiknek milyen nagy örömet okozott ő azzal az izzadsággal, amelybe a nehéz táská becipelése került.

Egy állomáson a nagy előkelő ur észrevette, hogy a nehéz táská tájdonosa alszik. Gyöngéd óvatossággal, nehogy az édesen szenderegőt felriassza, felállott, aztán még gyöngédebb óvatossággal leemelte a táskát s Frizzó módjára elűnt.

Az alvó aluszik, a bujdosó buvik . . . pár állomással odébb felébred az alvó, s első gondja a táskáját keresni. Nincs sehol. És elkezdett kiabálni:

— Tolvaj! fogjátok meg! Ellopta a táskámat! A gazember! Tönkretett!

A legközelebbi állomáson jegyzőkönyvet vettek fel az esetről. A károsultat kivallatták:

— Neve?
— *Pikler* Gyula, egyetemi tanár.
— Mi volt a táskában?
— Még kérde? Kincs! Az emberiség számára való kincs! Mérhellen drágaság!
— De micsoda? Ékszer?
— Ah! bagatell.
— Aranypénz?
— Silányság. Sokkal több: legujabb művem kéziratá volt benne! Annyi kincs!

Az állomási előjáró nagyot nézett. Miféle árunem közé tegye *Pikler* legujabb művét? Végre feltalálta magát s beírta:

— A börtönd tartalma: minta érték nélkül.

* *Pikler* tanítványainak nem csekély öröme jelenthetjük, hogy a börtönd azóta megkerült. A tolvaj u. i. visszaküldte, ráírva: *egészségi okokból: express. Nem fogadom el.*

* **Felülfizetések.** A nagyváradai kir. kath. jogakadémia hallgatói segítő egyesülete által folyó hó 20-án rendezett bálon a következő felülfizetések tételtek: özv. *Nadányi* Miklósné 400 kor. *Markovits* Antal 45 kor. *Nadányi* Miklós 30 kor. dr. *Molnár* Imre, *Bognár* István, *Winkler* József 20—20 kor. *Lukács* Géza, *Hlatky* Endre, *Plopu* György 15—15 kor. *Andrássy* János, *Fetser* Antal, *Grócz* Béla, *Széchenyi* Jenő, *Brunhala* Mihály, *Karácsonyi* J., dr. *Fráter* Imre, *Nadányi* Jenőné, dr. *Mártonffy* Marcell, dr. *Agoston* Péter, *Nadányi* Károly, *Hoványi* Géza, *Mártonffy* Gyuláné, dr. *Bozóky* Alajos, *Miskolczy* Barna, *Eröss* Rezső 10—10 kor. *Mártonffy* Dezsőné, dr. *Láng* Frigyes, dr. *Konrad* Márk, *Telegdy* József, *Huzella* Gyula, *Csanády* Arthur, dr. *Fráter* Pál, *Sável* Kálmán, *Bartos* Gábor 5—5 korona. Az egyesület nevében fogadják az adakozók ez uton a rendezőség köszönetét.

x **A Lloyd orfeumban** ma és minden nap a következő tagok felléptével fényes előadás. *Eugenia* táncz soubrette, *Szondi Angella* soubrett, *Carmen Dóra* táncz és énekesnő, *Elek* előadó soubrett, *Lenkei Ilona* tánczosnő.

!!! Legmegbízhatóbb bevásárlási hely !!!

STROHMAYER PÁL áruháza

Telefonszám: 166. Nagyvárad, Szent László-tér 1. szám. Telefonszám: 166. az egész megyére.

Szolid, olcsó szabott áruk.

Menyasszonyi kelengyék. Legjobb minőségű vásznak és siffonok, véggel és méterenként. Férfi, női és gyermek kész fehérneműek, ugyszintén mérték vagy minta szerint is. Szőnyegek, tüggönyök, ág- és asztalterítők. Paplanok és matracok, valamint mindennemű mosóárúk, u. m.: kreton, batist, zephir és szlins vásznak a legjutányosabb olcsó árak mellett beszerezhetők vagy megrendelhetők. Költségvetések, minták, ugyszintén 20 koronát meghaladó rendelések o o o o o vidékre bérmentve küldetnek. o o o o o

Palugyai Miczike costum soubrett, Latus d' Ory francia exentrique, Szalai Kata énekesnő Ormai Lujzi színésznő, Grünau Poldi komikus, The Guston zenebohóc és bűvész parodisták, Berényi Izsó humorista, Gönczy Károly karmester. Bohéme, kacagató bohózat előadva 6 személy által. Előkészületben Kaszárnya udvarán kacagató életkép. Mulattató családi műsor. Kezdeté esti 9 órakor. Számos látogatásért esedezik az igazgatóság.

x A kőbányai Első Magyar Részvény-Serfözde dupla goliat maláta gyógyász név alatt aranykeresztes címkével ellátott különleges üvegekben gyógyásort hoz forgalomba. Az erre vonatkozó hirdetésre felhívjuk olvasóink szives figyelmét.

x Van szerencsém a n. é. közönség tudomására hozni, hogy előre haladott ideény folytán a még mindig *duo választékban* meglevő valódi angol és scot téli divat szöveget mélyen leszállított árban bocsátom áruba. Kívánatra azon előnyt is nyújtom, hogy t. vevőimnek a bevásárolt anyagot saját szabászati termében a legdivatosabb fazonokban és remek kivitelben nagyon jutányosan feldolgoztatom. Már egy próbavásárlás útján is meggyőződhet bárki, mily figyelmesen és előnyösen lesz nálam kiszolgálva. Kiváló tisztelettel: *Teszler Simon*, posztó nagykereskedő Zöldfa-utca 33.

Maradékok félárban!
Papi tevékenység nagy választékban.

SZINHÁZ.

Heti műsor.

Csütörtök: Órangyal (először A.)
Pénék: Órangyal. B.
Szombat: Órangyal. C.
Vasárnap: d. u. Heidelbergi diákélet, este: Aranyvirág.

Az Órangyal mai bemutatója. Ma este lesz az Órangyal bemutató előadása. A szereposztás következő:

Ligismand (Órangyal) — Tihanyi, Charlotte ügyvéd — Bérczi, Jack — Tóth Elek, Golrad — Bognár, Sttatin — Hajnal, Marianna — E. Kovács M., Sonokatte — Aradi Aranka, Varellesné — T. Pogány Janka, Japlein — Komáromi M., Cronsellesné — Szilágyi Berta, Sallerisné — Simon Marisk.

A kis epizód szerepek is jó kezében vannak. Gondos rendezés és a szép díszletek emelni fogják a hatást, melyet malaczság ugysem fog eltévezteni annál, a kit az effélék érdekelnék. A remiért A. bérletben tartják meg, holnap és holnapután a B. és C. bérlők kapják az újdonságot.

MULATSÁG.

Farsangi naptár.

Január 27. Izralita nőegylet estélye.
Január 28. A Zenekedvelők Mozart-ünnepe.
Január 28., 30. Előadás a Kath. Legényegyletben.
Január 28. A 48-as népkör bálja.
Február 1. Középesy kolon próbabálja.
Február 3. Vasutas Koszoru-Egylet bálja.
Február 4. A Nagyváradi Katholikus Legényegylet bálja.
Február 10. Posta- és távirata-áltisztek és szolgák bálja.
Február 18. Czukrázók bálja.

TÁVIRATOK.

A válság.

Utban a béke.

Budapest, január 25. (Saját tud. távirata.)
Most lesz egy esztendeje, hogy a nemzet az

uralkodó rendszert az urnák előtt elsöpörte. És csodálatos, ma egy esztendő múltán még mindig nem a nemzet gyakorolja a hatalmat, amely pedig most a parlamentáris alkotmány elvei szerint oly elvitathatatlanul megilleti.

Bécsben megint béketárgyalások folynak. A látszat megint nagyon komoly, nagyon jó-akaró szinben tünteti föl őket. A császárvárosból híre jó, hogy fontos, nevezetes elhatározások küszöbén állunk. Az ügyvivő magyar miniszterelnök egész héten Bécsben marad, hogy a királynak állandóan rendelkezésre álljon. Nem lehetetlen, hogy már holnap katonai értekezletet hív egybe a király, amelyen a hadsereg vitás kérdései kerülnek szóba.

A tanácskozás tekintetében kétféle kombináció hallatszik. Az egyik szerint Bécs további harcra készül a nemzeti ellenállás letörésére, az országgyűlés feloszlásával s az állandó katonai abszolutizmus rendszeresítésével. Okunk van a vajudó válság szemlélete közben a pesszimizmusra. Ilyenformán azt a verziót nem tartjuk valószínűtlennek, ami a szándékot illeti. Kivitele azonban természetesen az abszurdumok és csodabogarak Pannájába tartozik.

A másik, az optimista álláspont szerint azt mondja a kombináció, hogy Pitreich lovag hadügyminiszter a koalíció katonai köveleseit mérlegelven, közölte megállapodását Fejérváry báróval, aki a közös rezultátumról a király előtt fog jelentést tenni s az uralkodó döntését kéri ki arra nézve, lehetséges-e, hogy a koalíció a kormányt átvegye olyan megállapodás mellett, amely a hadsereg egységét nem érinti, de a hadseregnek úgy rendes, mint rendkívüli szükségleteit biztosítja.

A király.

A felség tegnap egymás után fogadta Gauschot, Goluchowskit, Pitreichot és Fejérváryt. Fejérváry és Pitreich állandó érintkezésben vannak a kibontakozást illetően.

A király ma délben másfél óráig tartó kihallgatáson fogadta Goluchowskit, hir szerint a szerb vámkérdés dolgában. Utána fél 2 órakor Fejérváry volt rövid audiencián ő Felségénél, döntés azonban nem történt. A király egyébként az egész napot azzal töltötte, hogy részben maga tanulmányozta, részint katonai tanácsadóival tanulmányoztatta a kibontakozás ügyében előterjesztett katonai programot.

Pletykák.

A déli órákban az a kószahir kelt szárnyra a bürzén, hogy Széll Kálmán meghívást kapott Bécsbe. Bécsi körökből pláne az a hir szivárgott ki a délután folyamán, hogy Fejérváry megbukott és Széll Kálán miniszterelnöksége befejezett tény.

Ezek a hírek azonban minden kapósságuk mellett, tiszavirágoknak bizonyultak. Széll Budapesten van ugyan, volt is egy óra hosszáig tartó kihallgatáson József főherczegnél, az ehez fűzött kombinációkat azonban megczáfolják. Egy Széll Kálmánhoz közel álló képes esti lap is demantálja a mende-mondát, de meg Széll maga is kijelentette a kaszinóban, hogy Bécsbe meghívást nem kapott.

Andrássy és a kibontakozás.

Bécsi hírek szerint Fejérváry tegnapi audienciáján csakugyan Andrássy katonai terveit terjesztette a király elé. Koalíciós forrás szerint azonban a memorandum értelmi szerzője Andrássy ugyan, de előterjesztése nem most

Fejérvárynak, hanem Andrássy bécsi utjakor Pitreichnak szólt. Ami lényegileg végre kevés eltérést mutat. Tény, hogy Andrássy propositiói foglalkoztatják most a királyt.

A bécsi hangulat.

A császárváros politikai közei csökönyös álláspontjukból, mintha végre engedni kezdenének. A holnapi audienciától nagy horderejű fordulatot várnak. A katonai egyezmény létrejötte most már nem tartozik az imposszibiliák közé.

Maga Fejérváry ugyan ezuttal azzal a szándékkal ment Bécsbe, hogy előterjesztést tegyen a vármegyék legázolására, hirtelen azonban azt kellett tapasztalnia, hogy a diplomáciai körök hangulata nagyon megváltozott. A váratlan frontváltás oka a Balkán-államokban beállott zavarokban keresendő, valamint a hadsereg magyar részében ujabban tömegesen föllépő tarthatatlan rendtelenségekben. Már pedig a katonai kérdésben okvetlenül rendet kell teremteni, bárhogy, tehát engedmények árán is. Így kénytelenek tanácsadói a királyt enyhébb állásfoglalásra bírni. Hogy a holnapi audiencia mit hoz, bizonyosan ugyan meg nem állapítható előre, de tény, hogy a döntés Andrássy memoranduma alapján nagyon közelfekvőnek látszik.

A válság rövidhírei.

A főváros még a hét folyamán rendkívüli közgyűlést tart az ellenállás ügyében. — Szabadkai főispánnak Balaton Gyula óbecsei főszolgabíró szemelték ki. — Laszberg néhány napra Győrbe utazik családját látogatására. Rómer is szabadságra megy. — Aranyosmaróthon 108 csendőr szállta meg a megyeházát. A hivatalos helyiségeket fegyverkováccsal nyitatták föl. Így készülnek a holnapi installációra. — Makón ma iktatták be a helyettes tisztviselőket. Kassán holnap végzik ezt a dicső aktust.

Hajók összeütközése.

London, január 24. (Saját tud. távirata.) Mersay folyón Liverpooll szembe a Sidi és London gőzösök oly erővel ütköztek össze, hogy a London ketté vált és néhány perc alatt elsüllyedt; összes legénysége a vízbe fullt.

Amszterdam, jan 24. A Bonckschalles gőzhajó, mely Brüsszel és Amszterdam között közlekedett, Willendoch közelében egy hajóval összeütközött és 7 emberből álló legénysége Tempsbe fulladt.

Ostromzár Venezuelában.

Budapest, január 24. (Saját tud. távirata.) Washingtonból táviratozzák: Az amerikai kormány elhatározta, hogy az angol, német és olasz jogokra való tekintet nélkül megkezdje a venezuelai partokon az ostromzárát és lefoglalja az összes városokat.

Törökország ügyei.

Konstantinápoly, jan. 24. Tegnap kötötték meg Creusottal a szerződést kilencz parti és ágyunaszád szállítására vonatkozólag. A hajók ára 295,000 font.

A porta végre megtalálta a török-perzsa határnak bizottságilag készített térképét és a vitás határpont megvizsgálására vegyes bizottságot javasol. Az 1890. évi török-bolgár kereskedelmi konvenczióknak bolgár kérésre legutóbb Törökország részéről kilátásban helyezett reví-

zióját a bolgár-szerb vámunió miatt elejtették. Török részről kijelentik, hogy ha a vámunió létrejön, úgy a Bulgáriával való kereskedelmi forgalomban vizsgálni fókják az áru eredetét. A porta a szerb-bolgár vámunióra vonatkozólag körlevelet intézett nagyköveteihez, a mely utal a 17. szakaszra. Ez a szakasz a jövőben való birtokszerezésre vonatkozik.

Elszökött török nők.

Budapest január 24. (Saját tud. távirata.) Párisból jelentik: Nuri basának két leánya Párisba érkezett. Belgrádban letartóztatták őket, hogy atyjuknak átadják, de megszöktek, mielőtt atyjuk megérkezett volna. Szerb rendőrök a pályaudvart körülveték, hogy el ne tudjanak utazni, de barátjuk segítségével egy bárkán átkeltek a Dunán és Zimonyból Párisba utaztak. Nuri basa francia származású és Hateanneur grófnak fia, ki a 70 es évek végén lett mohamedán.

NYILTTÉR.

BUTOR-IPARTELEP

Nagyvárad, Szent László-tér
RIMANÓCZY-HÁZ. Holdas templom mellett.
Telefonszám az egész megyére 584.

Tisztelettel tudatom a n. é. közönséggel, hogy

butor

nagyraktáramban

modern szalon-, ebédlő-, háló- és fürdőberendezések, valamint mindenemű tükör, réz- és vasbutorok a lehető legszolidabb árszámítás mellett a leg szebb kivitelben szerozhetők be.

Saját műhelyemben

személyes felügyelettel mellett készülnek minden e szakmába vágó asztalos, karpitos és díszítő stb. munkák, javítások a legjutányosabb árszámítás mellett

Tisztelettel

Büchler Márton.

REGÉNYCSARNOK.

Gyorgyejev Foma.

Irta: Gorkij Maxim

28.

A kereskedők körében csakhamar elterjedt a híre, hogy miként viselkedett Foma az alköletéleti ünnepélyen. Ha a börzére ment, észrevette, hogy mindenki gunyosan és ellenségesen tekint reá s hogy mindenki ellenszenvesen beszél vele. Egyszer azt is meghallotta, hogy a háta mögött valaki megvető hangon mondta:

— Tejfölös száju!

Érezte, hogy ez a megjegyzés neki szölt, meg sem fordult s látni sem akarta, aki ezt a megjegyzést tette róla. A gazdagok elveszítették előtte nimbuszukat. Már gyakran léptek

föl ellene s jó vállalatokat vettek ki a kezéből. Biztosan tudta, hogy nem fogják nyugton hagyni, mert mindnyájan pénz-sóvárok s készek arra, hogy egymást köcsönösen megcsalják. Meg is mondta ezt Majakinnak, aki így felelt.

— Hát hogy is lenne másként? A kereskedés olyan, mint a háboru... kockázatos dolog. A pénzes-zsákért küzdeni kell s a sziv-a pénzes-zsákban van.

— Ez nem tetszik nekem, — mondta Foma.

Nekem sem, sok hamisság van benne. De az üzletember nem lehet őszinte, annak politikusnak kell lennie. Ha a kereskedő beszél valakivel, egyik kezében mézet, a másikban kést tart. Mindenki őt kopeket szeretne venni félkopekért

— Rosszul van ez így, — mondta Foma tündödvé.

— Később majd jó lesz... Ha te kerülés batalomra, akkor jó lesz... Az élet nagyon egyszerű, kedves öcsém: vagy megfojtasz mindenkit, vagy fekve maradsz a sárban.

Az öreg mosolygott s amint Foma meglátta a szájában levő fekete foggyökeret, így szólt:

— Te bizonyosan sokakat megfojtottál már.

— Egyszóval, az egész élet nem más, mint háboru, — ismételte az öreg.

— S rendben van ez így? — kérdezte Foma Majakint, miközben figyelmesen nézett az arcába.

— Azaz, hogy hogy érted ezt?

— Ugy, hogy rendben levőnek találja?

— Hogynel Természetes! Mindenki magáért él. Mindenki magának követeli a legjobbat... S mi a legjobb? A legjobb az, ha az embereket vezethetem, ha fölöttük álhatok. Azért iparkodik mindenki, hogy a legelső helyre jusson. Az egyik így próbálja, a másik amugy. De mindenki azt szeretné, hogy minden torony ablakából őt lássák meg első sorban. Az embernek különben ez a rendeltetése. Benne van Jób könyvében is: Az ember szenvedésre születik s arra, hogy úgy törekedjék föltelé mint a szikra. — Látod: még a gyermek is ki akar tűnni játszótársai közt. És ez a játék varázsa s ott van a legnagyobb gyönyöre, mikor ki tud tűnni a gyermek. Értetted?

— Ertem, — felelte Foma határozottan.

— De érezned is kell. Azzal, hogy valamit megértettél, még semmit sem érthetsz el, valamit kívánnod is kell! Valami igen nagyot, Oh, én ifjúkoromban játszva éltem. Te pedig mindig másra gondolsz... Különben se baj, a jó gyömolcs lassan érik.

Az öreg egyforma tanácsaival csakhamar elérte azt, a mit akart. Foma megértette s megállapította az élete célját.

Többnek kell lenni mint a többiek — ezt jól megjegyezte s a nagyravágyás, melyet az öreg ébresztett benne, mély gyökeret vert szívében. De ezt a nagyravágyást nem tudta kielégíteni, mert Foma olyan viszonyba került Medinszkájával, mely nagyravágyásának határt szabott. Fomat valami vonzotta ehhez az asszonyhoz, folyton látni szeretne volna s ha végre társaságában volt, úgy érezte, hogy nagyon ostoba, nagyon együgyű és darabos. Tudta s restelte.

(Folyt köv.)

SZERKESZTŐI PÓSTA.

S. F. Az első kettő jön. Magánlevelére vonatkozólag pedig kérjük, hogy abban az ügyben legjobb este 6 óra felé szerkesztőségünkkel telefonon érintkezni.

KÖZGAZDASÁG.

Békéscsabai munkásélet.

A munkás méltó bérére, mondja az irás. Munkát és kenyeret, mondják a keresztény szociálisták és szociáldemokraták egyaránt. A

két mondás egyremegy s a szociálisták tulajdonképen az irásból profitiroztak. Tehát helyes, munkát és kenyeret a népnek, mert a munkás méltó bérére. Méltó azonban a munkásokhoz is, hogy munkát vállaljanak s így keressék meg kenyerüket. Békéscsaba 30 ezer lakossal bíró községének sok szegény embere között, kik két kezük szorgos munkájával keresték kenyerüket, régebben elterjedt a szociálisták. Tudjuk, hogy szociálista képviselőt is küldtek az országházba, Achim András, csabai birtokos gazda személyében. A csabai szociálisták pedig nem csak kenyeret kérnek, mint a dologtalanságot kedvelő demokraták, hanem vállalnak munkát a harmadik várme-gyében is.

Igy gróf Csekonics Endre zombolyai birtokára szerződött közülök 198 pár aratónak, őszi búzából 80, tavasziból 70 kiló részszel holdankint és ezen felül ételmezzel. Ugyane birtokhoz szerződött még 80 pár cséplő munkás három százalék részszel és ételmezzel. Elszerződtek továbbá többen Csabáról aratásra és cséplésre Mezőgyánba (Biharmegyébe) és Wenkheim Frigyes gróf pósteleki uradalmaiba. De nemcsak a csabai mezőgazdasági, hanem a kubikus munkások is bocsátják a rajukat messze vidékekre, sőt a társországokba is. Így a zimonyi csatorna földadási munkálataihoz indult el az első csapat, tizen pedig a szlavonországi strizivojnai csatorna építéséhez mentek. Így értjük mi is a szociálista jelszót, munkát és kenyeret a népnek s azt mondjuk, megérdemli a munkás a bérét, kenyerét.

Nagyváradai hetivásái.

A nagyváradai piacon 1906. jan. 22-ik jan. 23. napján tartott vásárban eladott természetmennyek és ételmi szereknek árjegyzéke:

Tiszta buza 16— 15.80 15.60 Kétszeres buza 13.60 13.40 13.20 Rozs 12.40 12.20. 12— Árpá 14— 13.80 13.60 Zab 14.40 14.20 14— Tengeri 14.40 14.20 14— Borsó 40— Lenese 50— Bab 32— Köleskása 32— Burgonya 7— 100 kiló lángliszt 28.20 Zsemlyeliszt 27.20 Fehérkenyérliszt 27— Barnakenyérliszt 23— Széna fuvarral 6.40 Szalma fuvarral 2— Sö-zött szalonna 150— Zsup-szalma —20. A'om-szalma —12. 1 köbméter búkfa 7.50. Tölgyfa 7— Cserfa 8—, 1 kiló marhahus I. o. 1.16, 1 kiló marhahus II. o. 1.00, 1 kiló marhahus III. o. —1 1 liter ó-bor 1—, 1 liter új-bor 80— liter pálinka —72, 1 liter szilvapálinka 1.60, 1 liter szesz 2— 1 mm. kősz 21.80. 1 mm. nyers faggyu 50— 1 mm. olvaszt. faggyu 70—, 1 mm. szappan 50— 1 mm. birka gyapju —, 1 mm. má yar gyapju 1 —, 1 hlr. ó-bor 64—, 1 hlr. újbor 38— 1 mm. mész 1.80. 1 mm. kemény faszén 3.20. 1 mm. puha faszén 3— 1 hlr. kendermag —, 1 hlr. köles —, 1 hlr. repce —, 1 hlr. dió 40— 1 hlr. mogyoró —, 1 hlr. aszalt szilva —44 1 klg. savanyu káposzta 40— klg. szalonna nyers 1.50. 1 klg. sertéshus 1.28 1 klg. vereshagyma —24. 1 klg. foghagyma —50 1 klg. bors 2.20. 1 klg. paprika 4.50. 1 klg. barna kenyér —20. Egy liter kőolaj —44.

Forgalmi kimutatás 1906. jan. 22.—

Tiszta buza körülbelül 120 hlr. Kétszeres buza 45 hlr. Rozs 90 hlr. Arpa 60 hlr. Zab 50 hlr. Tengeri FO hlr. Burgonya 50 hlr.

Lábasjészárok: Hizott sertés mintegy 260 Félhizott 200 drb. 2 évestől feljebb 160 drb. 1 évestől 2 évesig 210 drb. Süldő 220 drb. Malacz 275 drb. Vágó ma'ha 100 drb. Jármos ökör 290. drb. Fejős tehén 235 drb. Borju 215 1 drb Bivaly 7 drb. Juh és kecske 90 drb. Ló 556 darab.

Marha ártáblázat 1906. évi jan. 22.—

1 pár I-ső rendű jármos ökör 620—760 korona. 1 pár II-od rendű jármos ökör 520—620 korona. 1 pár II-ad rendű jármos ökör 360—520 korona. 1 drb fejős tehén 150—360 kor., 1 drb vágó ökör 170—340 kor. 1 drb. vágó tehén 160—310 ökör

1 drb veres borju 35—55 kor. 1 drb. fél éves borju 55—85 kor., 1 drb egy éves borju 65—140 kor., 1 drb két éves borju 75—200 korona. 1 drb bizott sertés 108—106 kor., pár féléves sertés 38—50 kor., 1 pár egy éves sertés 75—90 kor. 1 pár két éves sertés 140—170 korona. 1 drb. igás ló 160—340 korona. 1 pár ökörbőr 44—50 kor., 1 pár tehénbőr 32—40 kor. 1 pár borjubőr 10—20 kor., 1 pár lóbőr 10—20, korona.

A gabonatözsde határideje.

Budapest, jan 24.

Buza okt. — — — —	16 82
Rozs okt.-re — — — —	17 12
Tengeri április 1906 — — — —	14 —
Zab apr.-ra — — — —	13 64
Repeze aug.-ra — — — —	— —

Értéktözsde.

Budapest, jan. 24.

Osztrák hitelrészvény — — — —	678 —
Magyar hitelrészvény — — — —	796 —
Leszámítoló bank — — — —	506 —
Rimamurányi — — — —	525 —
Osztrák-m. államvasuti részvény — — — —	670 —
Közuti vasut — — — —	594 —
Városi villamos vasut — — — —	327 50

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktözsde 1906 jan. 24-én.

Magyar aranyjárdék 4% — — — —	114.40
Magyar koronajárdék 4 — 0% — — — —	96.60
Magyar keleti vasuti államkötvény 4% — — — —	87. —
Magyar földteher-entsítési kötvény 4% — — — —	96.65
Horváth-szlavon földtehermentesítési kötvény — — — —	96.50
Magyar nyeremény sorsjegy-kölcsön — — — —	217. —
Tisza-szah. és szegedi sorsjegy-kölcsön — — — —	161. —
Osztrák járadék papírban — — — —	99.75
Osztrák járadék ezüstben — — — —	100.75
Osztrák korona járadék — — — —	117.50
Osztrák járadék aranyban — — — —	100.25
1860. oszl. államsorsjegyek — — — —	162.50
Osztrák-magyar bankrészvény — — — —	16.30
Magyar hitelbank részvény — — — —	792. —
Osztrák hitelbank intézeti részvény — — — —	674.25
Osztrák-magyar államvasuti részvény — — — —	665.50
20 frankos arany (Napolendör) — — — —	19.09
Német birodalmi márka — — — —	117.42
London vista — — — —	240.55
Páris vista — — — —	95.85
20 márkás arany — — — —	23.50

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

HIRDE TÉSEK

jutányos árban felvételnek a

„TISZÁNTÚL”

kiadóhivatalában.

Párisi világkiállítás 1900 Grand Prix 1896. milleniumi kiállít. áll. nagy arany érem. Hors-Concurs

Telefon:

280. sz.

Alapítva:

1854.

Első magyar részvény serfözde Kőbánya.

Főraktár: Nagyvárád és Biharvármegye területére saját hazunkban

Nagypiacz-tér, Salamon Benedek cégénél.

Kiváló orvosi szaktekintélyek ajánlják:

- HA** gyöngélkedik,
- HA** vérszegény,
- HA** gyermekágyas,
- HA** szoptat,
- HA** álmatlan,
- HA** üdülő,
- HA** rosszul táplált,
- HA** ideges kimerültség és
- HA** emésztészi zavarokban szenved, tegyen kísérletet a **Kőbányai Első Magyar Részvény Serfözöde** által eredeti gyári töltésben különleges üvegekben forgalomba hozott **Dupla Góliát maláta gyógyssörrel** s meglepő eredményt fognak elérni. A sör minimális alkohol tartalmánál fogva gyermekeknek is ajánlatos. Kapható: **Kádár János, Fő-utca. Janky A. utóda Kiss Károly, Maár és Szabó, Kern és Petrovics, Friedl és Jörösnél.**

Olcso, melyen leszállított árak mellett kerülnek eladásra összes férfi, és női divatáru cikkek a

Fábry Testvérek

üzeti helyiségében Fő-utca, Moskovits-palota. Igazi alkalmi eladása egész finom árúknak, különösen nagy választék férfi ingek, gallérok, kézelők, divatos férfi, fiu és gyermek kalapok, sapkák, keztük, harisngák, alsó jäger ruházatok, takarók, utazó- és lópokrócok, galocsenek, hóczipők, férfi, női és gyermek lábbelik, egész finom minőségben, olcso árak mellett, francia parchetek, rumburgi vásznak, szalag csipke, selyemkendők, pamutok különösen leszállított árak mellett.

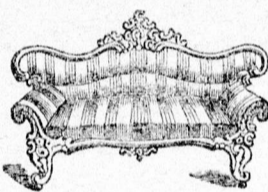
3000 drb férfi divat nyakkendők igazán olcso árban. Határozott ár, készpénzfizetés mellett. Az üzletberendezés eladó. 1447

A butorvásárlók figyelmébe.

Olcso

bútor

gyári árban, kezesség mellett

háló-, ebédlő-, szalon- és uriszoba berendezések, valamint az egyes butordarabok a

Magyar Műbutorgyár

részvénytársaságnál

Nagyvárádon, Fő u. elején.

Ipari és kereskedelmi vezető:

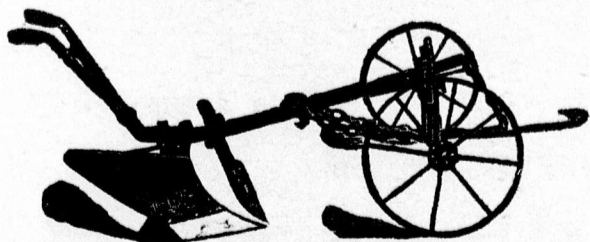
PORJESZ HERMAN.

Teljes lakás-, szálloda- és kávéház-berendezések műipari vállalata. — Kívánatra tervek és költségvetések.

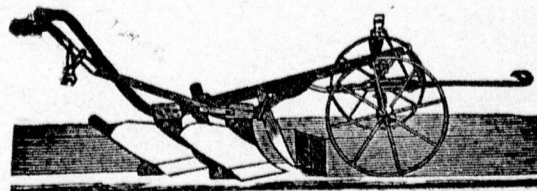
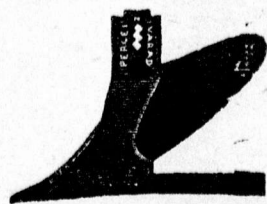
Telefon 421 szám

PERGE és ROZSLAY gazdasági gép-és ekegyára

Nagyvárádon.

Gyár: Lukács György-u.

Raktár: Nagyvásár-tér.

Mindennemű talajviszonyoknak megfelelő ekéket és egyéb talajmüvelő eszközöket készít a legjobb minőségben.

A Biharmegyei Kereskedelmi-, Ipar- és Terményhitelbank 1905. évi

Mérleg-Számlája.

VAGYON	K		f.		TEHER	K		f.	
Ingatlanok: Teleky-utcai intézeti ház	80000	—			Részvénytőke: 2260 drb teljesen be-				
Egyéb ingatlanok	79000	—	159000	—	fizetett részvény à 140 frt = 280 K			630000	—
Készpénz			44916	03	Alapok: Rendes tartalépalap			500000	—
Váltók			3122302	55	Kétes követelések tartalékalapja*			68325	93
Előlegek és zálogkölsönök érték-					Intézeti ösztöndíj-alap:			8955	58
papírokra és ékszerekre			54827	—	Tiszti nyugdíj-alap**			226203	69
Jelzálogkölsönök	1787196	93			Betétek: Könyvecskékre	5620571	87		
Függő kamatok	6000	—	1793196	93	Folyószámlában	177609	85	5798181	72
Kötvény-kölsönök községeknek			8195	—	Váltók visszleszámitolásban az Osztr.				
Értékpapírok: jegyzés szerint			459656	—	magy. banknál			363150	—
Tiszti nyugdíjalap értékpapirjai			226203	69	Átruházott jelzálog-kölsönök			80000	—
Adósok folyó számlában:					Átmeneti kamatok			26380	—
Társintézeteknél elhelyezett tőkék					Fel nem vett osztalék			534	—
és alapszabályilag fedezett egyéb					Hitelezők			69433	79
folyó számlák összege			2028273	06	Tiszta nyereség-egyenleg			125405	55
Felszerelés: teljesen leírva			—	—					
			7896570	26				7896570	26

* Ez évi hozzájárulással K 75,825 93
 ** „ „ „ K 230,703 69

Veszteség- és Nyereség-Számlája

VESZTESÉG	K		f.		NYERESÉG	K		f.	
Kamatok betétek után könyvecs-					Kamatok váltók után	206413	71		
kékre és folyószámlákra			213326	53	Előlegek és zálogkölsönök után	4516	47		
Üzleti költségek: lakbér, fűtés, vilá-					Jelzálog kölsönök után	98062	69		
gítás, könyvek, nyomtatványok,					» » (hátralékban az				
irodaszerek, utiköltségek, bélyegek,					előleges kamatok levonása után)	6000	—		
posta-, sürgöny-, és telefondíjak stb.			11341	91	Folyó számlák után	91555	80		
Dijazások: összes díjazások, lakbérék,					Kötvény-kölsönök után	716	86		
és napibiztosi díjak			32184	40	Értékpapírok adómentes kamatai	20796	89	428062	42
Adó: összes állami és városi adó	18260	12			Értékpapírok árfolyam emelkedése			5036	75
Betétkamatok után 10% adó	21332	66	39592	78	Ingatlanok jövedelme			7345	11
Illetékek: Különféle illetékek			1044	98	Fárdíj (jutalék) számlán			22104	25
Perköltségek: Perelt követeléseknél			357	49					
Kamatok átvitele 1906. évre			26380	—					
Veszteség: Behajthatatlan váltókon	7190	68							
Eladott ingatlanokon	1724	21							
Leírás ingatlanoknál	4000	—	12914	89					
Tiszta nyereség			125405	55					
			462548	53				462548	53

Nagyvárad, 1905. december hó 31-én.

Rona Ármin, főkönyvelő.

IGAZGATÓSÁG:

Markovits Antal, elnök.

Farkas Izidor,

Markbreit Sándor,

Reismann Mór, vezérigazgató.

Lévay Zsigmond,

dr. Miskolczy Ferencz,

FELÜGYELŐ BIZOTTSÁG:

Ficzek Lajos,

Krausz Dávid,

ifj. Moskovits Mór.